

především naplňování textu ústavy, ale také jeho doplňování vynucené proměnami reality politického života v Československu ve dvacátých a třicátých letech. Kuklík rozdělil svůj text do kapitol, které jsou věnovány konstituování státní moci v oblasti legislativní, výkonné a soudní. S odkazem na výsledky voleb autor sleduje proces ustavení obou komor Národního shromáždění a rovněž diskuse o pravomocích jednotlivých institucí, kde věnuje speciální pozornost pravomocem presidenta, který měl v případě T. G. Masaryka mimořádné postavení nejen ve formativní fázi budování československého státu. T. G. M. hrál důležitou roli při vytváření koaličních seskupení, která se následně promítala do podoby vlád. Kuklík tady těží z dokonalé znalosti politických procesů probíhajících v Československu po vyhlášení nezávislosti, poznamenaných přirozeně vývojem v regionu, kde se projevoval vliv vývoje v sovětském Rusku a ambice levé části československé politické scény ruského příkladu následovat či se jím alespoň inspirovat. Kuklík se pokouší hledat nějakou konstantu politického života Československa této doby a nachází ji v jisté roztržitosti politické scény, kde se početné strany pokoušely získat vliv v zákonodárných a mocenských strukturách s ambicí posílit svůj podíl na rozhodování ve státě. Tato skutečnost se nemůže neodrazit v Kuklíkově práci, kde autor věnuje značnou pozornost právě otázce právního postavení stran, které se proměňovalo zejména v druhé polovině sledovaného období. Do jaké míry ovšem tyto proměny souvisely jen s vývojem na československé politické scéně, kde Kuklík registruje jistou krizi parlamentní demokracie, a do jaké míry sem zasahoval vliv vývoje v sousedních státech, kde se demokracie ocitla ve váženém ohro-

žení, zůstane patrně jednou z trvalých otázek československých dějin meziválečného období. Rostoucí problémy první republiky byly do značné míry spojeny s národnostním složením obyvatel státu, a Kuklík proto v posledních kapitolách věnuje velkou pozornost problematice menšin a jejich právnímu postavení včetně menšinového školství a jazykového zákona. V epilogu se pak zabývá ústavou v poslední fázi existence Československé republiky, tedy v létě roku 1938, od Runcimanovy mise po Mnichov.

Práce je nejen perfektní analýzou problematiky, jíž autor zasazuje do širokého historického rámce, ale také přehledně prezentovaným obrazem historických procesů sledované doby. Autor je představuje umělenou formu a skvělým jazykem.

Josef Opatrný

Jana Wohlmüt MARKUPOVÁ
*Soukromá válka Huga Vavrečky.
Mikrohistorie z rozhraní soudobých dějin
(1945–1952)*

Praha, Karolinum 2022, 250 s.,
ISBN 978-80-246-4994-8.

Objektem zájmu Jany Wohlmüt Markupové (jinak autorky pozoruhodné biografie *Ivan M. Havel: Od Puzuka k Sakatekovi 1938–1989*, Praha 2017) je představitel československého meziválečného politického, kulturního, ale také hospodářského života Hugo Vavrečka, jehož ovšem neprezentuje formou klasické biografie, ale využívá postupů mikrohistorie. Navíc nepokrývá stejnoměrně celý Vavrečkův život, zajímá ji vlastně jen jeho poslední část, tedy období po roce 1945, kdy už byly Vavrečkovy veřejné aktivity minulostí a bývalý obchodní ře-

ditel Baťova podniku a československý vyslanec v Maďarsku (poté i v Rakousku, čímž ovšem výčet jeho činností nekončí, na konci třicátých let byl ministrem ve dvou československých vládách) se mohl věnovat pouze rodině a kontemplaci. Důvodem přitom nebyla jen změna politických poměrů, ale také zdravotní problémy, které ovlivňovaly Vavrečkův odchod z veřejného života.

Pokud se tedy autorka rozhodla soustředit pozornost právě na toto období Vavrečkova života, musí se zabývat především vnitřním světem protagonisty knihy a vracet se k dřívějším etapám pouze formou rozsáhlých exkurzů. Podobně jako při prezentaci Vavrečkova života po roce 1945 i při těchto exkurzech využívá široké pramené základny v podobě deníků, osobní i rodinné korespondence, dobové publicistiky včetně textů samotného Vavrečky, který byl v inkriminované době známým novinářem. Velkou výhodou měla autorka v možnosti využít pramenů orální historie, které získala při práci na biografii Ivana Havla. Wohlmuth Markupová používala také pramenů úředního charakteru v podobě soudních spisů. Kombinací archivního materiálu různé provenience nabízí zajímavý obraz české společnosti v období, které nepřestává přitahovat pozornost historiků i části interesované veřejnosti. Není pak autorčinou chybou či vinou, že její obraz působí pochmurně líčením neveselých posledních let konkrétního příslušníka politické a kulturní elity Československa třicátých let dvacátého století, být mohl mít tento konec v osobní poloze i tragičtější podobu. V některých okamžicích roku 1948 nebyl patrně Vavrečka skutečné tragédii daleko.

Cennou částí publikace je obsáhlá úvodní pasáž, v níž se autorka zabývá teoretickými a metodologickými otázkami mik-

rohistorie a orální historie, s nimiž ke své problematice přistupuje. Opakovaně se zde odvolává na islandského historika Sigurður Gylfi Magnúsona, považovaného za jednoho z předních teoretiků mikrohistorického bádání. Uvažuje přitom zejména o využití této metodologie při zkoumání osobnosti nejnovějších dějin, kde už má s tímto přístupem osobní badatelskou zkušenost jako autorka zmiňovaného životopisu Ivana Havla.

Autorka napsala čtivou psychologizující biografii, v níž nechtěla představit předmět svého zájmu v celoživotní perspektivě, ale soustředila se jen na jeden, poslední, úsek Vavrečkova života. Jako každá dobrá biografie nenabízí jen pohled na život protagonisty, ale zasahuje ho do širšího kontextu.

Josef Opatrný

Iwona DADEJ – Agnieszka KACZMARSKA – Dobrochna KAŁWA – Anna NOVAKOWSKA-WIERZCHOŚ (eds.)

Historię swą piszcie same. Polityka, historiografia i muzealne narracje z perspektywy kobiet

Warszawa, Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku 2023, 372 s., ISBN 978-83-63872-74-8.

Publikace do značné míry vychází z konference pořádané Muzeem Józefa Piłsudského v prosinci 2022 (symbolicky byla celá akce zaštitěna tehdy připravovaným „Rokem Aleksandry Piłsudské 2023“). Společným jmenovatelem je role žen v dějinách, přičemž jak název sborníku, tak úvod Dobrochny Kałwa tematizuje i historiografickou perspektivu, tj. jak dějiny žen zpracová-